

ROBERT VAN DIJK

DRIE APEN

BEWERKING

GEBASEERD OP DE FILM

ÜÇ MAYMUN /

THREE MONKEYS

VAN

NURI BILGE CEYLAN

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

Personages

Ismail

Eyüp

Servet

Hacer

PROLOOG

ISMAIL het moet –

stilte

het moet laat geweest zijn

nacht

het moet stil geweest zijn

ook

doodstil

ergens op een landweg tussen hier en de grens

niet ver van waar mijn broer begraven ligt

er rijden daar vrijwel geen auto's

niet op dat uur

denk ik

vermoed ik

ik ben er niet gaan kijken

hij –

s. zal ik maar zeggen

s. moet een lange afstand hebben afgelegd

moet moe geweest zijn

moe van de kilometers achter zijn rug

gewend als hij was om te slapen op de deining

van de wagen

bij het monotone brommen van de motor

het briesje van de climate control

hij moet moeite hebben gehad om niet in slaap

te vallen

hij moet in zichzelf hebben gepraat

om wakker te blijven

'als ik niet praat, val ik in slaap'

heeft hij gemompeld

iets dergelijks

'als ik niet praat, val ik in slaap'

'als ik niet praat, val ik in slaap'

hij had een chauffeur

een goede chauffeur

een eersteklas chauffeur

een chauffeur die voor hem door het vuur ging

maar die lag te slapen

thuis

naast zijn vrouw

zijn eigen vrouw

mama

s. had hem niet meer nodig gehad

hij reed zelf

zijn oogleden zwaar als natte dekens

de weg kronkelig als een draadje los op een

mouw

er moet een man op de motorkap gevallen zijn

uit het niets

boem uit de lucht

zo moet het geweest zijn

voor hem

een man uit de lucht

als een pijnappel in een bos

tok

hij moet geschrokken zijn

de auto moet geschreeuwd hebben

hij moet zich betrappt hebben gevoeld
hij moet beseft hebben dat hij daar stiekem reed
hij moet uitgestapt zijn
omhoog hebben gekeken
'het regent een man'
moet hij hebben gedacht
denkend aan een droom
ingedommeld als hij was
hij moet zich over de man heen hebben gebogen
niet om te hulp te schieten
maar om de schade in te schatten
hij moet een oude boer
– jong misschien, ik lees geen kranten –
grijnzend zijn gedestilleerde laatste adem over
de klinkers hebben zien uitblazen

toen moet hij walging hebben voelen opkomen
hier
in zijn onderkaak
grote walging
als etter in een wond
walging die voor hemzelf bedoeld was
maar die zo erg opzwol dat hij uiteenspatte
het meeste kwam op de oude/jonge boer terecht
de rest op het platte platteland om hem heen
één klodder schoot zo ver weg
dat petste op het gezicht van de vrouw bij wie
hij net vandaan kwam
en op de handelingen die ze voor hem had
verricht

toen moet hij een andere auto hebben horen
aankomen

hij moet zich hebben verstoep

de auto remt af

staat in stilte stil op straat

de koplampen bekijken de roerloze man

half in de berm de auto van s.

het begint te regenen

het portier zwaait open

een dialoog

iets als:

'wat ga je doen?'

'kijken'

'ben je gek? kom terug'

'volgens mij leeft hij nog'

'we bellen de politie wel'

'heb jij pen en papier?'

'wat ga je doen?'

'het kenteken'

'wat?'

'het nummerbord'

de auto rijdt door

s. komt achter zijn struik vandaan

of boom

stapt achter het stuur

en is radeloos

niet door de oude/jonge boer die hij nu

– als een nat herfstblad –

midden op de landweg achterlaat

maar door het woordje 'kenteken'

'kenteken...'

'kenteken...'

moet hij hebben herhaald

'verdomme'

s.

zijn naam krijg ik niet uit mijn strot

om bij het begin te beginnen:

ik word wakker

ergens in huis gaat een telefoon

ik moet plassen

in de woonkamer gaat het licht aan

en terwijl ik daarover nadenk

hoe gek dat is

dat je moet plassen doordat je een telefoon
hoort gaan –

EYÜP hallo?

nu?

nu meteen?

goed, ik kom eraan

ISMAIL ik schuifel langs mijn vader zonder hem
te zien

nou ja, ik zie hem wel, maar met mijn ogen nog
dicht van de slaap

hij moet verbaasd op de klok hebben gekeken

hij moet zich hebben proberen te bedenken

waarom zijn baas hem zo vroeg al

– vijf voor vier –

nodig zou kunnen hebben

ze moeten hebben afgesproken in de buurt van
zijn huis

op een bankje in een park

SERVET jij bent mijn chauffeur

daar kunnen we niks aan doen

dat is algemeen bekend

jij rijdt die bak

ze zullen naar jouw adres uitrukken zo

met loeiende lichten en al

zet de deur maar op een kier

dat scheelt je nieuwe sloten

de vraag is:

wat zeg je dan?

stilte

wat denk je?

stilte

zes maanden max, zegt mijn advocaat

hij was dronken natuurlijk

moet wel

als een boer 's nachts wakker is, is hij dronken

hoogstens een jaar

wat denk je?

je loon betaal ik gewoon door

vanzelfsprekend

wat denk je?

mijn dank zal groot zijn

mijn dank zal een dikke envelop zijn als je

vrijkomt

een flinke smak

handje contantje

via de bank beter niet

je weet maar nooit

wat denk je?

ik word minister misschien

hé

minister misschien

geld speelt geen rol meer straks

wat denk je?

ik zou het je normaal nooit hebben gevraagd

dat weet je

maar als dit bekend wordt

– vlak voor de verkiezingen –

ze cirkelen als aasgieren boven mijn kop

de klootzakken

bovendien:

ik kwam bij een vrouw vandaan

je weet wel

daar smullen ze van

wat denk je?

je moet het zo zien:

jij werkt voor mij

dat blijft

je krijgt alleen een andere functie

je hoeft minder te doen voor meer geld

zie het als promotie

wat zeg je ervan?

EYÜP is goed, baas

SERVET ik wist dat ik op je kon rekenen

alsjeblieft

geeft zijn autosleutel

hij staat daar

achter dat rode busje

rechts

ISMAIL op de rand van het bed moet hij hebben

zitten wachten

slapen moet hij niet meer hebben gekund

ontbijten evenmin

mama moet nog in een diepe slaap verzonken

zijn geweest

hij moet de autosleutel in zijn hand hebben

zien liggen

als een lot uit een boosaardige loterij

de trein van kwart over zes moet langs zijn

gereden

de trein van zes uur veertig

toen werd er eindelijk op de deur gebonsd
vijf agenten en een hond
de agenten bonden zijn handen op zijn rug
terwijl de hond zijn ontbijt opvrat

OI

thuis

HACER hé

word 's wakker

waar slaat dat op?

ISMAIL ik doe geen hond kwaad

ik lig gewoon te liggen

HACER midden op de dag?

ISMAIL slapen is gezond

ik werk aan mijn gezondheid

HACER niet midden op de dag

midden op de dag is het ongezond

midden op de dag is het ziek

ISMAIL wat moet ik anders?

ik verveel me

HACER vind je het gek?

zoek een bezigheid

ISMAIL heb ik gedaan

HACER een baan

beroep

ISMAIL heb ik gedaan

maar dat vond je niks

HACER hoe bedoel je?

ISMAIL laat maar

HACER welk baantje heb je het over?

ISMAIL laat nou maar

je weet het best

HACER anders zou ik het niet vragen

ISMAIL heb ik je verteld

HACER wat dan?

ISMAIL chauffeur

voor de naschoolse opvang

HACER met welke auto dan?

ISMAIL we krijgen toch geld?

als pa vrijkomt?

HACER als hij vrijkomt ja

ISMAIL vraag die vent een voorschot

HACER en dan?

ISMAIL voor zo'n twee, drieduizend euro zijn er

genoeg mooie auto's te vinden

HACER doe niet zo idioot

ISMAIL hoezo idioot?

HACER hij ziet me aankomen

een voorschot vragen

hij wordt minister misschien

waarom zou hij naar mij luisteren?

ISMAIL het is ons geld

we hebben er recht op

HACER het is papa's geld

denk je dat hij het goed vindt dat we naar zijn

baas gaan om de honden wakker te maken?

ISMAIL nee

HACER nou dan

stop dan met die onzin uit je nek

we vinden wel wat voor je

ik zal morgen een krant kopen

daar staat vast wel iets in

we gaan 'm uitpluizen als een uilenbal

stilte

ga de zee op

ISMAIL wat 'de zee op'?

HACER scheepsjongen of steward

zoiets

zeelui verdienen goed

die worden in dollars betaald

op zee heb je geen crisis

ISMAIL de slager zat vroeger op zee

hij heeft er geen stuiver aan overgehouden

zo blut als tarzan

HACER zie je nog wat van de wereld

ISMAIL wil je me weg hebben?

HACER tuurlijk niet

ik heb alleen jou nog

stilte

ISMAIL we hoeven het toch niet tegen hem te
zeggen?

en als hij vrijkomt hebben we een verrassing
voor hem

ik weet van wat voor auto's hij houdt

HACER en nou hou je erover op

ik koop morgen een krant en daarmee uit

stilte

hoe gaat het met hem?

goed?

begon hij weer over het toelatingsexamen?

ISMAIL begint hij altijd over

stilte

toen recaï werkeloos werd bracht hij ook
kinderen weg

HACER wie is recaï?

ISMAIL een vriend van fedai

HACER en wie is fedai?

ISMAIL de oudere broer van sezai

HACER ik zei toch dat je uit de buurt van sezai
en zijn vrienden moest blijven?

ISMAIL fedai is zijn broer

HACER voordat je het weet zit je in de problemen

ISMAIL ik ga even liggen

HACER kom terug en eet je eten op

ISMAIL *af*

gewoon even liggen

O2

in het gevang

EYÜP wat denk je?

wil je erover nadenken?

wil je dat doen?

stilte

hèb je er wel eens over nagedacht?

ISMAIL ja

stilte

EYÜP je hebt een half jaar de tijd

dat moet toch lukken?

een half jaar

dat is zes maanden

ISMAIL ik weet hoeveel maanden dat is

EYÜP dat lukt je wel

dat lukt je best

desnoods neem je extra lessen

ik betaal

je kan het

jij kan over tien jaar iedere dag lamsvlees eten

zorg dat je het haalt

het is maar één keer per jaar

wat denk je?

ISMAIL chauffeur is ook mooi

EYÜP wat heeft dat te betekenen?

chauffeur is ook mooi?

chauffeur is kruipen en likken

dat is chauffeur

vertel mij niet wat chauffeur is

stilte

je hebt een neef op de universiteit

wist je dat?

wist je niet hè?

het zit in de familie

jij was een slimme jongen ook

bent

je bent het nog steeds

je hebt er geen idee van hoe slim jij bent

als kind al

je kon schrijven met rechts en tekenen met

links

wonderlijk

kan je dat nog?

ISMAIL wat?

EYÜP tekenen met links

ISMAIL ik masturbeer met links

stilte

EYÜP wat heb je vandaag gedaan?

ISMAIL ik heb geteld hoeveel automerken ik
ken

EYÜP dat bedoel ik

ik zeg niet dat je leven nu...

niet goed is

het is heel interessant om te weten hoeveel
automerken er zijn

hoeveel zijn er?

ISMAIL drieëndertig

EYÜP echt?

meer dan ik dacht

maar

los van die merken, die auto's

zorg gewoon dat je dat toelatingexamen haalt

verkloot het nou niet

ga nou niet weer de hele zomer rondhangen

oké?

je moet het willen

hé

ISMAIL hm?

EYÜP ik heb maar één zoon meer

je moet het willen

dat ik het wil, werkt niet

jij moet het willen

het moet uit jou komen

alleen dan werkt het

hm?

ISMAIL wat?

EYÜP komt het uit jou?

ISMAIL we zien het wel

EYÜP hoe bedoel je, 'we zien het wel'?

ISMAIL ik zeg toch 'we zien het wel'

EYÜP wat betekent dat?

'we zien het wel'?

ISMAIL dat betekent dat we het wel zullen zien

maak je geen zorgen

EYÜP ja, ja

'we zien het wel'

03

thuis. laat

HACER hallo?

ben jij dat?

ISMAIL *off stage*

hm?

HACER ben je er weer?

ISMAIL ja

HACER waar heb je gezeten?

ISMAIL beetje rondgehangen

HACER wat?

ISMAIL rondgehangen

met vrienden

HACER welke vrienden?

ISMAIL ja wat denk je?

HACER wat ligt er op de grond?

ISMAIL wat?

HACER lijkt wel bloed

ISMAIL hm?

HACER bloed

ISMAIL dat kan niet

HACER wat is het dan?

ik zie druppels

ISMAIL hm?

HACER druppels

ISMAIL motorolie

HACER motorolie?

op mijn vloer?

kom eens hier jij

ISMAIL laat me nou

HACER rode motorolie?

ISMAIL het is geen motorolie

HACER hier jij

ISMAIL wacht even

HACER nu

ismail op

wat is dit?

ISMAIL bloed

HACER heb je gevochten?

ISMAIL zoiets

HACER sezai zeker?

ISMAIL sezai staat aan mijn kant

HACER sezai staat aan jouw kant

mooie boel

mijn lieve kleine jongen is een straatvechter
geworden

ISMAIL ik weet het

de verkeerde is verdronken

HACER dat heb je mij nooit horen zeggen

ISMAIL wel horen denken

en papa ook

HACER niet waar

dat is niet waar

stilte

was je bij papa vanmorgen?

hoe gaat het met hem?

was hij boos dat je gezakt was?

ismail knikt

ik zal je helpen

04

hacer in de werkkamer van servet.

*een onaangenaam zwijgen. dan gaat de
telefoon*

SERVET ja?

verbind maar door

...

verbind maar door, zeg ik toch?

hallo?

...

hé

...

ja

...

dank je

wat klink je vrolijk

...

nee, het is een behoorlijke...

...

ja

...

ik had 'm niet zien aankomen nee

...

ja nou ja

niet dat ik het niet meer zie zitten, maar toch

...

het gaat, het gaat

...

zo erg is het nou ook weer niet

...

nu overdrijf je

...

hoe kom je daarbij?

...

ik heb er flink in geïnvesteerd, maar mijn
speedboot zou ik nooit wegdoen

...

campagnes zijn nu eenmaal duur

...

campagnes

...

ja, champagnes ook

...

we zeiden toch dat we alles voor de partij
zouden doen?

alles ervoor over hebben?

nou, daar heb ik me aan gehouden

dat is politiek

een man een man een woord een woord

...

nee, daarvoor hou ik teveel van de politiek

in al zijn facetten

dit hoort er ook gewoon bij

...

door schade en schande wijs

...

ja

zo is het

...

zo gewonnen, zo geronnen

...

ja

...

nee, je gaat echt te ver

...

mijn speedboot heb ik –

...

hoe kom je erbij?

...

o

ebay

ja, dat kan

maar dat staat los van de campagne hoor

dat ding moest toch weg
de hond sloeg overboord laatst
mijn vrouw wilde dat ik 'm wegdeed
...
nee, de boot
...
komt goed
...
waarom zou ik eronder gebukt gaan?
echt niet
integendeel
voel me sterker dan ooit
wacht maar
over vier jaar...
ik heb nog zo veel plannen

voor de komende jaren

...

dat zit niet in de familie

allemaal nuchtere kerels

wij stappen niet van bruggen

...

maak je geen zorgen

...

oké

...

prima

...

ja

...

bedankt dat je even belde

...

ja

...

nee

...

daag

hangt op

klootzak

klotepolitiek

godvergeten klotepolitiek

HACER ik geloof dat ik ongelegen kom

SERVET hm?

HACER ik kom later wel terug

SERVET nee, nee

maakt niet uit

het zit...

het zit wat tegen op dit ogenblik

zoals je in de krant hebt kunnen lezen

en dan dat gedoe thuis er nog bij

hebben jullie kinderen?

HACER ik kan beter gaan

SERVET nee, blijf zitten, blijf zitten

neem me niet kwalijk

pakt de telefoon

als die vent ooit weer belt

dan zeg je dat ik afwezig ben, hoor je?

en dan nog iets:

je verbindt iedereen maar door en door

laat iedereen maar binnenwandelen

ik heb toch gezegd:

niemand doorverbinden en niemand

binnenwandelen?

begrepen?

hangt op

dom wicht

pijpen, dat kan ze

en cava zuipen

op mijn kosten

maar simpele instructies opvolgen ho maar

hacer staat op en gaat

groetjes aan je man

05

hacer in een bushokje. servet op

SERVET nou ja!

HACER klaar voor vandaag?

SERVET moet je een lift?

HACER nee

dank u

SERVET kan hoor

geen probleem

HACER dat is niet nodig

SERVET kom

ik sta hier om de hoek

HACER hoeft echt niet

SERVET kom, ik geef je een lift

HACER doet u geen moeite

SERVET ik moet toch jouw kant op

waar moet je heen?

HACER hij komt er zo aan

bedankt

SERVET waarom zou je op de bus wachten?

ik sta om de hoek

HACER nee, nee

hoeft echt niet

SERVET hoor eens, ik doe het met alle plezier

HACER hij komt er zo aan

SERVET maar ik ben er al

kom

HACER ik...

SERVET hemelsbreed nog geen tien stappen

HACER ik wacht toch liever

SERVET dan wacht ik met je mee

gaat ook zitten

waar kwam je eigenlijk voor?

HACER laat maar

stilte

SERVET sorry van daarnet

dat telefoontje en alles

het is gewoon...

voor de verkiezingen zagen die klootzakken me
niet staan

en nu hangen ze constant aan de lijn

dat ze het zo sneu voor me vinden

dat ik ze moet bellen als ik hulp nodig heb

dat ze me willen helpen iets nieuws te vinden

slappe gelul van ze

de politiek is alleen nog voor ongedierte als ik

als zij bedoel ik

voor eerlijke mannen als ik is er geen plaats

meer

me een hart onder de riem steken

waar slaat dat op?

ze hoeven me niet op te beuren

zit ik totaal niet op te wachten
ik trek het me totaal niet teveel aan
waarom zou ik?
zo zit ik niet in elkaar
oké, ik heb er flink in geïnvesteerd
alles wat ik heb
had
extra hypotheek...
alles
ik had bijna mijn vrouw verkocht, met al dat
gedoe thuis
maar politiek gaat over nemen,
niet over geven
andersom
stilte

goed, het is anders gelopen

soms denk ik dat het beter is zo

ik bedoel...

het komt wel goed

ik ben eigenlijk een heel gevoelig mens

wist je dat?

HACER echt?

SERVET klinkt misschien raar

maar ik huil om het minste geringste

om gedichten bijvoorbeeld

HACER dat vind ik zo knap

als je dat kan

SERVET echt waar

bij vrijwel elk gedicht

noem er maar eentje

HACER o, ik ben niet zo belezen als u

stilte

mijn man weet niet eens hoe je 'poëzie' schrijft

SERVET ik heb een speedboot, wist je dat?

had

maar het boothuisje en het landje heb ik nog

mooi plekje

HACER hij komt zo denk ik

SERVET je zegt het maar

ik sta om de hoek

HACER u bent echt te aardig

SERVET kom je?

HACER goed

ze staan op

SERVET hij staat daar

bij die hijskraan

HACER o, dat is...

SERVET een kleine wandeling

stilte

zeg

als je ooit met iets zit

wat het ook is

je kunt me altijd bellen

HACER bedankt

SERVET ik doe alles voor je

06

thuis

ISMAIL au

HACER wat is er?

ISMAIL wil je 's kijken?

onder mijn oog?

HACER het bloedt weer

ISMAIL au

HACER doet het pijn?

ISMAIL het prikt

HACER heb je eraan gezeten?

ISMAIL ja

HACER daarom doet het pijn

streelt zijn gezicht

god, wat lijkt jij op je broer

stilte

wij blijven bij elkaar

als visjes in een vijver

omdat we o zo bang zijn

bang voor de reiger

stilte

ik ben gister naar papa's werk geweest

stilte

ISMAIL en?

HACER het is geregeld

ISMAIL dus?

HACER het voorschot

ISMAIL mooi

HACER niet meteen

over een week

ISMAIL maakt niet uit

als hij maar over de brug komt

HACER zeg het maar niet tegen papa

ISMAIL nee

HACER je moet er een pleister op doen

ISMAIL ik wil geen pleister

HACER straks heb je bloed op je blouse

ISMAIL er komt geen bloed op mijn blouse

HACER als je er een pleister op doet niet nee

ismail maakt aanstalten

heb je sigaretten gehaald?

ISMAIL koop ik wel op het station

HACER vergeet de borek niet

heeft hij speciaal om gevraagd

hier

een pleister

ISMAIL hoef ik niet zeg ik toch?

af

hacer pakt haar telefoon

ismail op

hacer voelt zich betrappt,

stopt de telefoon vlug weg

HACER ben je er nog?

ISMAIL de borek

pakt de borek

succes met je cursus

HACER dank je

*thuis. ismail op. bloed op zijn blouse. hij hoort
stemmen uit de slaapkamer komen en sluipt
naar de deur. zijn moeder en servet liggen
naakt in bed, après l'amour*

HACER ik ben in slaap gedommeld

SERVET ik ook ja

HACER ik heb zelfs gedroomd

SERVET ik dacht je zuigt me wel even lekker

wakker

maar nee

HACER ik had echt een heel mooie droom

SERVET o ja?

HACER ja

echt

heel mooi

het was een heel mooie dag

een perfecte zon

boven groene, golvende weiden

en ik kon vliegen

ik vloog rustig boven de weiden

het was heel mooi

en toen keek ik naar omlaag en ik zag iets dat

op een kerkhof leek

ik vloog rustig naar beneden

en opeens zag ik mijn eerste zoon

hij zwaaide naar me

ik dacht: 'fijn, hij leeft nog!'

het was werkelijk mooi

het maakte me zo gelukkig

SERVET de vergadering is weer afgelopen

ismail af

ik moet weer naar mijn plek

je voorschot ligt op tafel

servet af

08

in het gevang

EYÜP waarom is je moeder niet meegekomen?

ISMAIL ze moest naar haar werk

een of andere cursus

meer weet ik niet

EYÜP wat voor cursus?

ISMAIL geen idee

stilte

EYÜP hoe ging het toelatingsexamen?

ISMAIL de verkeerde is verdronken

stilte

EYÜP jullie hebben toch geen problemen?

ISMAIL nee, nee

alles goed

hoe gaat het hier?

EYÜP betalen ze mijn loon uit?

ISMAIL ja

EYÜP haal jij het op?

ISMAIL ja

EYÜP bij de secretaresse?

ISMAIL ik moet gaan

bezoekuur is voorbij

EYÜP wacht...

ISMAIL ja?

EYÜP je kan mij alles vertellen, dat weet je
toch?

ISMAIL ja

EYÜP zeg het maar gewoon

stilte

ga maar

groeten aan je moeder

ISMAIL zal ik doen

EYÜP dag

ISMAIL pa?

EYÜP is er iets?

ISMAIL nee

dag

tot de volgende keer

dat wilde ik zeggen

tot de volgende keer

EYÜP ja?

kom je nog een keer?

voor ik vrijkom?

ISMAIL ja, is goed

thuis. ismail op

ISMAIL hoe ging je cursus?

HACER ging niet door

ze belden

ISMAIL ze belden

HACER hoe ging het met hem?

ISMAIL kon niet beter

HACER wat is er met je?

ISMAIL heb je geslapen?

HACER eventjes

ISMAIL midden op de dag?

het is ziek om te slapen midden op de dag

HACER ik was moe

ISMAIL och gut

ze was moe

HACER heb je soms

ISMAIL heb je gedroomd?

HACER over je broer

maar mooi

op een mooie manier

hij zwaaide naar me

ISMAIL hij leefde nog?

HACER hij leefde nog

ISMAIL *knikt naar asbak*

wie is hier geweest?

HACER wie denk je?

de buurvrouw

ISMAIL rookt ze?

HACER ze was gestopt maar ze is weer begonnen

ISMAIL o ja?

HACER ja

ISMAIL ze is weer begonnen?

HACER ja, ze is weer begonnen

ISMAIL hoe gaat het met haar?

HACER goed

ISMAIL goed?

HACER ze was in de buurt

ISMAIL goh, was ze in de buurt?

toevallig

dat de buurvrouw in de buurt was

HACER ze moest –

ze was naar de kapper geweest bedoel ik

ISMAIL ze heeft een nieuw kapsel?

HACER ja

korter

staat leuk

ISMAIL ze heeft een nieuw kapsel, korter,
en ze rookt?

HACER ja

ISMAIL plast de buurvrouw zittend of staand?

HACER hm?

ISMAIL plast de buurvrouw staand?

HACER nee

waarom denk je dat?

ISMAIL hoe gaat het met haar man?

HACER goed

lastig

financieel

ze hebben het moeilijk, maar ze houden vol

ISMAIL mooi, mooi

ze hebben het moeilijk, maar ze houden vol

ze hebben een goede relatie, toch?

HACER vind ik wel

ISMAIL rijdt de buurvrouw in een paarse

mercedes tegenwoordig?

stilte

HACER hij kwam het geld brengen

hij bleef maar een paar minuten

ISMAIL 'hij'?

'zij' bedoel je toch?

HACER ja

'zij'

zij bleef maar een paar minuten

ISMAIL even haar kapsel laten zien

HACER ja

ISMAIL en dat ze weer rookte

HACER ja

ismail af

hacer huilt

IO

buiten. ismail staat tegen een auto geleund.

eyüp op

EYÜP wat is dit?

ISMAIL een auto

EYÜP een auto ja

dat zie ik

ISMAIL elektrische spiegels

EYÜP elektrische spiegels

ISMAIL airco

EYÜP elektrische spiegels en airco

ISMAIL airconditioning

EYÜP ik weet wat airco is

ISMAIL hier

geeft sleutel

jij mag rijden

EYÜP rij jij maar

stilte

wat heb je ervoor betaald?

ISMAIL raad maar

EYÜP hoeveel heeft hij gekost, vraag ik

ISMAIL 2500

een koopje

EYÜP jij telt 2500 euro neer

en ik weet van niks

hoe kom je aan dat geld?

ISMAIL we wilden je verrassen

EYÜP fuck jullie verrassing

zo'n verrassing kan me gestolen worden

wie heeft om dat geld gevraagd?

ISMAIL ik heb het gekregen

EYÜP wat?

ISMAIL ma heeft erom gevraagd

dat moest van mij

EYÜP jij of je moeder?

wie was het nou?

ISMAIL ma heeft erom gevraagd

EYÜP je zei dat jij het had gekregen

ISMAIL ik dacht dat je vroeg wie het had

gekregen

ik zeurde bij ma om een auto

ze zei dat het goed was

toen heeft ze erom gevraagd

EYÜP is ze naar het kantoor gegaan?

ISMAIL geen idee

ze heeft er over gebeld denk ik

EYÜP is ze naar het kantoor gegaan?

ISMAIL weet ik niet

stilte

EYÜP kom, we rijden langs het graf

ISMAIL ik moet wel om half vier op de

naschoolse opvang zijn

II

*hacer ligt klaar op bed, sexy te zijn. agressie en
erotiek wisselen elkaar af*

HACER kom

lekkere vent van me

EYÜP 'lekkere vent'?

zo heb je me nog nooit bestempeld

HACER 'bestempeld'?

wat een woord

EYÜP niet goed?

HACER juist wel

kom

laat me jou 's lekker bestempelen met mij

lippen

EYÜP ik moet even wennen aan je taal

HACER kom

het went wel

EYÜP jij hebt dus om geld gevraagd?

HACER om welk geld?

EYÜP drie keer raden welk geld

HACER ik wilde hem gewoon helpen

hij zat diep in de put na dat nieuws

echt sneu om te zien

lag de hele dag in bed

als een zak met as

hij heeft echt zijn best gedaan

extra lessen genomen en alles

het is een gevoelige jongen

EYÜP waarom weet ik dat niet?

HACER schaamte denk ik

EYÜP van dat geld

HACER we dachten dat je het nooit goed zou

vinden

EYÜP zouden jullie best eens gelijk in kunnen

hebben gehad

HACER we wilden je verrassen

EYÜP ik hou niet van verrassingen

HACER kom

ik wil je in me

EYÜP 'ik wil je in me'?

HACER nu

EYÜP ging je naar het kantoor?

HACER ja

EYÜP wat zei je?

HACER wat denk je?

ik heb gezegd hoe het zat

gewoon eerlijk

EYÜP gewoon eerlijk?

HACER ik ben eerlijk

EYÜP gaf hij het geld meteen?

HACER nee

stilte

EYÜP nou?

HACER nou wat?

hij gaf het later

wat is dit voor kruisverhoor?

mijn god

EYÜP wat ben je afgevallen

HACER vind je?

EYÜP voor mij?

HACER ook voor mezelf

EYÜP voor jezelf?

HACER ook

EYÜP heb je me gemist?

HACER en of

EYÜP negen maanden

negen lange maanden

hm?

is dit nieuw?

HACER vind je het mooi?

EYÜP zoiets droeg je nooit

niet sinds zijn dood althans

HACER ik wilde je verrassen

EYÜP ga liggen dan

HACER au

EYÜP kom hier

dit doen we uit

is er iets?

HACER nee

EYÜP wat is er met je?

HACER hou op

EYÜP wat is er met je?

HACER wat is er met jou?

EYÜP niks

stilte

wil je me lekker afzuigen?

HACER heb jij in mijn telefoon gezeten?

EYÜP hoe kom je daar ineens bij?

HACER laat maar

EYÜP wat moet ik in jouw telefoon?

HACER niks

EYÜP het is toch jouw telefoon?

HACER als je dat maar weet

EYÜP ik zeg het net zelf

HACER je weet wel wat ik bedoel

EYÜP wat bedoel je?

HACER laat maar

EYÜP waarom zou ik in jouw telefoon zitten?

waarom denk je dat?

omdat ik over afzuigen begon?

HACER je hebt godverdomme in mijn telefoon

gezeten!

in mijn spullen!

in mijn privacy!

af

I 2

in de werkkamer van servet

SERVET gister waren we uit eten

mijn vrouw en ik

ik dacht: lang geleden, leuk

beetje de bandjes aantrekken

je kent het wel

een keuken met een ster

een kok met een kookboek

superchique

als je iets doet, moet je het goed doen,
nietwaar?

ben ik de kaart aan het bekijken

beetje kletsen

zij ook de kaart bekijken

mijn god, die leest de kaart alsof het de krant is
maar goed

beetje op de kaart kijken

beetje kletsen

je kent het wel

en wat zie ik plotseling?

haar vinger

haar beschuldigende vinger

en hij wijst mijn kant op!

ik heb haar verdomme mee uit eten genomen

gaat ze naar me wijzen
met die vinger van haar
ben meteen de tent uitgelopen
hopsakee
ja
wat maak je me nou?
opzouten
met die kapsones
en vanmorgen word ik wakker
wat denk je?
zo mak als lamsvlees
je zou haar moeten zien nu
je herkent haar niet meer terug
geen beschuldigende vingers meer
niks

doodsbang dat ik ervandoor ga

er echt vandoor ga

snap je?

ze weet nu weer wat haar plek is

hebben ze gewoon nodig soms

EYÜP ik wilde u iets vragen, als u het niet erg

vindt

SERVET vragen staat vrij

ga je gang

wat is er?

telefoon

wat wilde je vragen?

telefoon blijft gaan. servet neemt op

hallo?

...

nee, ik ben bezig

ik kan niet praten nu

...

goed

ik bel later terug

...

zeg maar dat ik in vergadering zit

...

goed

verzin maar wat

hangt op

alsof ze nog nooit gelogen heeft

je zei dat je nog iets wilde vragen

je wilde toch iets vragen?

EYÜP uw telefoon

SERVET ja?

EYÜP uw nummer

is dat onzichtbaar?

uw mobiele telefoon bedoel ik

SERVET afgeschermd bedoel je?

iemand met mijn positie...

uiteraard

EYÜP als u iemand belt of sms't

– ik zeg maar wat –

dan kan die ander niet zien wie het was?

SERVET ik ben een politicus

ik moet afgeschermd zijn

je moest 's weten hoeveel idioten er zijn

op de wereld

EYÜP zijn er veel mensen die dat hebben?

een afgeschermd nummer?

SERVET alleen in dit gebouw al meer dan
honderd

EYÜP hm

SERVET heb je problemen?

wil je je nummer afschermen?

EYÜP nee

bedankt

SERVET kan hoor

EYÜP *toont een dikke envelop met inhoud*

u hebt het voorschot afgetrokken?

van het totaal?

SERVET ze is me niets schuldig

we staan quitte

EYÜP hoe bedoelt u?

SERVET na wat je voor me hebt gedaan, ga ik
niet moeilijk doen over een lullig bedrag
luttel bedrag bedoel ik
EYÜP bedankt

hacer bij de ertsopslag, opgedoft. ze wacht.

servet op

SERVET hoe haal je het in je hoofd?

wat deed je bij mijn huis?

huh?

wat wil je daarmee bereiken?

HACER waarom bel je niet terug?

SERVET daar hebben we het toch over gehad?

we zouden elkaar toch niet meer zien?

je man is vrijgelaten

je zegt dat je zoon ons vermoedt

we waren het er toch over eens?

huh?

HACER je kan toch wel terugbellen?

SERVET we hebben niks meer

waarom zou ik dan bellen?

om even te kletsen?

over wat je hebt gedroomd vannacht?

dat lijkt je wel gezellig?

HACER ik kan er niets aan doen

ik mis je

SERVET hoe bedoel je?

HACER ik mis je

SERVET zet dat maar uit je hoofd

HACER maar ik mis je

SERVET maak er geen drama van

het is voorbij

we hadden een afspraak

het is voorbij

goed, ik viel ook op jou, maar...

HACER ja?

val je ook op mij?

SERVET viel!

viel!

het stelde niks voor

HACER niet?

SERVET nee

HACER is het voorbij?

SERVET natuurlijk

HACER dat was het dan?

SERVET 'dat was het dan?'

natuurlijk was dit het dan

kan je niet gewoon van iets genieten

en daarna weer verder?

moet je je dan per se aan elk genot vastklampen

als een verslaafde?

ja, het was fijn

ja, het was lekker

en nu weer aan het werk

klaar

vanaf nu scheiden onze wegen zich weer

HACER zo simpel gaat dat niet

SERVET doe niet zo dwaas

HACER je bent mijn lot

SERVET lot?

ik heb niks met lot

hou op met die onzin

HACER zeg gewoon 'misschien'

SERVET gestoord wijf

je kent mij helemaal niet

HACER 'misschien'

SERVET je man, je zoon...

wat is er met jullie?

jullie zijn net bloedzuigers

zijn jullie gestoord?

zijn jullie allemaal gek?

blijf uit mijn buurt en mijn gezin

HACER vergeet je vrouw

ik ben veel beter in bed

dat zei je

SERVET wat denk je wel?

ik heb een gezin, een baan, een reputatie, een
positie

ik heb je er nota bene voor betaald

wat wil je nou nog?

HACER ik wil jou

SERVET als ik je ooit nog bij mijn huis zie

als ik je ooit nog zie

in de buurt van mij

of mijn vrouw

of ons zoontje

begrepen?

moet je dat maffe wijf nou zien

alsof ik tegen een muur praat

HACER zeg 'misschien'

zeg gewoon 'misschien'

je kan toch wel 'misschien' zeggen?

zeg het

SERVET laat los!

HACER zeg 'misschien'

alsjeblieft

ik heb je gevonden

jij hebt mij gevonden

je vindt me mooi

ik ben al jaren niet meer mooi geweest

SERVET laat los!

krijg toch de kolere

in godsnaam

zeikwif

HACER zeg verdomme 'misschien'

SERVET en nu wegwezen

hup

goed zo

laat maar zien dat je weet wat weggaan is

schiet op

daag!

gaat zitten en steekt een sigaret op

I 4

ISMAIL mij hebben ze nooit verdacht
mijn moeder wel
mijn vader ook
maar aan mij heeft niemand gedacht
'kom binnen'
heeft een agent gezegd
of 'binnenkomen!
nu
vooruit
schiet op

ga zitten

ZO...

sigaret?'

EYÜP dank u

ISMAIL zeker weten?

EYÜP ik rook niet

ISMAIL ik ook niet

maar dat vragen ze toch altijd?

als ze iemand ondervragen?

in films?

EYÜP ik kijk geen films

ISMAIL ik ook niet

houdt de dikke envelop met inhoud omhoog

wat is dit?

EYÜP een envelop

ISMAIL wat zit er in?

EYÜP geld

ISMAIL geld

EYÜP zo te zien wel

ISMAIL wat doen we hiermee?

EYÜP geen idee

een huis op de prairie?

ISMAIL goeie

laat foto's zien van het lijk van servet

jij bent al die jaren zijn chauffeur geweest

misschien heb jij een vermoeden wie hem heeft
vermoord?

EYÜP ik heb geen idee

ISMAIL het laatste sms'je op zijn mobiel was

van je vrouw

wat heb je daarop te zeggen?

EYÜP van mijn vrouw?

ISMAIL wist je dat niet?

EYÜP nee

ISMAIL weet je dat zeker?

EYÜP ja

ISMAIL dus je weet ook niet dat ze daarna
hadden afgesproken?

eyüp schudt nee

mijn grootvader zei altijd:

als je een zak wormen vindt, is er een vrouw in
het spel

EYÜP ik weet het echt niet

ISMAIL zeker weten?

EYÜP ja

wat zei mijn vrouw?

ISMAIL zelfmoord dacht ze

door de verkiezingsuitslag

zelfmoord

met een mes

in de buik

vrouwen

15

thuis

HACER ik weet niet wat je gedaan hebt

wil ik ook niet

maar als ik naar jou kijk zie ik niks dan goeds

dan goedheid

iets heiligs bijna

EYÜP heeft iemand het gezien?

ISMAIL weet ik niet

EYÜP waar was het?

ISMAIL bij de ertsopslag

EYÜP waar is het mes?

ISMAIL in de gootsteen

EYÜP nog iets wat ik moet weten?

ISMAIL nee

EYÜP ga maar naar bed

vooruit

ismail af

HACER ga je?

EYÜP ik heb geen werk meer

hij wel

HACER weet je het zeker?

EYÜP je hebt verwarming

drie maaltijden per dag

er zijn boeken

tafeltennis

stilte

als de tijd daar is, moet je los kunnen laten

niemand van ons heeft het eeuwige leven

de profeet salomon

hij werd 750 jaar

goud, sieraden

uiteindelijk ging ook hij dood

hacer omhelst hem

EPILOOG

ISMAIL ik wou dat ik een albatros was
wel eens gezien?
zulke vleugels
vissers hebben ze vaak in hun netten
ik hoorde dat mijn moeder weer werk heeft
kapster geloof ik

ja kapster was het
ze mag het wassen doen
soms de verf
mijn vader stuurt me brieven bij bosjes
dikke enveloppen vol
als vis zoveel
charles dickens
in elke stad die we aandoen een stapel
hij houdt het nauwkeurig bij
op welke havens we varen

ik heb 'm lek gestoken
dat varken
hij heeft niet eens teruggevochten
de lafaard

merkwaardig hoe vermoeiend dat is
iemand neersteken die zich niet verweert
maar ik praat er niet over
en niemand vraagt je iets hier
je laat elkaar met rust op zee
woorden zijn centjes
centjes die je beter in een spaarpot kunt doen

Deze tekst is één van de drie gekozen teksten van Verse Tekst 2016, de open inzendronde van het (nog) ongespeelde stuk. Verse Tekst wordt sinds 2005 georganiseerd door Platform Theaterauteurs, een van de schrijfororganisaties waaruit De Nieuwe Toneelbibliotheek is voortgekomen

www.versetekst.nl

Drie apen is gebaseerd op de film *Üç maymun / Three Monkeys* uit 2008 van Nuri Bilge Ceylan
Vertaling: Vefa Öçal – Bewerking: Robert van
Dijk

Robert van Dijk (Berlikum, 1974) is freelance toneel- en scenarioschrijver. In Utrecht studeerde hij Nederlandse Taal- en Letterkunde (Rijksuniversiteit Utrecht), Algemene Taalwetenschap (Rijksuniversiteit Utrecht) en Dramaschrijven (Hogeschool voor de kunsten Utrecht). Hij was van 2005-2009 huisschrijver van theatergroep Cowboy bij Nacht. Zijn stukken waren te zien op Oerol, de Parade, Festival a/d Werf en ITs Festival Amsterdam. Ook schrijft hij cover story's voor dagblad Trouw.

Toneelwerk

Drie apen – naar de film *Üç maymun* van Nuri

Bilge Ceylan – 2016

Kapot, stuk – 2015

l'Art c'est mon cul – 2014

Zonder titel – 2013

De meeuwen van Tinbergen – 2012

De hongerige wolf – 2012

Berg en huis – 2011

Geen familie – 2009

Ik dacht dat ik mijn naam hoorde – 2009

Rivier diep berg hoog – 2009

Mozzhukhin – 2008

Ik ben de titel even kwijt – 2008

*Bomans hoort u mij? / Ruis ik slecht verstaan –
2008*

Muisman opnamen – 2008

*Maandag of dinsdag – naar de film *The Hours*
van Stephen Daldry – 2007*

Drie keer is rendier – 2007

Terwijl de maan was nieuw – sketch – 2007

Atkritka – 2006

Muistomerkki – 2005

*Cowboy bij nacht – naar de film *Midnight**

Cowboy van John Schlesinger – 2005

Mosaic (Fordham Road) – hoorspel – 2004

Slachtmaand – 2004

Admetus en auto's – 2003

*Speelse accenten, afl. gasten ontvangen –
dramolette – 2002*

Wild Easter Oceans – libretto – 2001

Tenminste houdbaar – 2000

Voor de heb – hoorspel – 2000

Sterren tegen het licht – 2000

Goed en langzaam kauwen – 1998